

Een beer van een marter(hond)

Naast de boom- en de steenmarter zijn er nog andere diersoorten die marter in hun naam hebben. Sommige van deze dieren worden ook nog wel eens naar Alterra gebracht, ook al hebben ze weinig met de echte marters van doen. Het meest is dat het geval met de wasbeerhond *Nyctereutes procyonoides* (Gray, 1834), met een germanisme ook wel marterhond genoemd. Oorspronkelijk afkomstig uit het noordoosten van Azië en Japan en door de Russen naar Europees Rusland gebracht, heeft deze soort zich sterk naar het westen verbreid. In Duitsland is de wasbeerhond inmiddels al tot aan de Nederlandse en Belgische grens gekomen. Het was dan ook geen verrassing dat hij in de jaren tachtig van de vorige eeuw ook in Nederland werdesignaleerd.

Hoewel een aantal van de gesignaleerde dieren wellicht uit gevangenschap was ontsnapt, moest er rekening mee worden gehouden dat in het wild levende wasbeershonden zich in Nederland en België zouden gaan vestigen en voortplanten. De Nederlandse overheid heeft

daarop inmiddels geanticipeerd door de wasbeerhond aan te wijzen als een soort vallend onder artikel 67 van de Flora- en faunawet, zodat jachthouders, in de tijd dat de jacht geopend is, vrij zijn deze dieren te doden op de gronden waarop ze jachthouder zijn. Dit, omdat men blijkbaar beducht was voor nadelige effecten op het ecosysteem. Helaas is daarbij niet voorzien in registratie van de gedode dieren, om ook op die manier de ontwikkeling te kunnen volgen. Inmiddels lopen de meningen over die ontwikkeling uiteen (zie de bijdrage van Maurice La Haye in het vorige nummer). Om zicht te krijgen op het verschil tussen gevestigde populaties en zwervende dieren zouden, net als bij de boommarter, de gedode en dood gevonden dieren onderzocht moeten worden.

In februari 2004 werd bij Alterra een 'marterhond' gebracht, die al in november 2003 op de oostelijke Veluwe was geschoten en daarna was begraven. Door tussenkomst van de Stichting Berenopvang Fellow te Wenum was het dier weer opgegraven. Een eerste blik in de plastic zak waarin het kadaver was vervoerd liet een dier zien met een lichaam, ongeveer zo groot als dat van een das, maar met een grijpstaart van ca. 75 cm lang. Het was duidelijk dat dit geen marterhond kon zijn. Het zij toegege-

ven: de vacht van lange zwartgrijze haren deed in de verte wel aan een marterhond denken. In plaats daarvan bleek het echter te gaan om een **beermarter** of bintoerong, *Arcticus binturong*. Een soort die vroeger, net als de wasbeer, tot de kleine beerachtigen werd gerekend, maar nu is ondergebracht bij de familie van de civetkatten, *Viverridae*, en wel bij de onderfamilie van de palmrollerachtigen.

De beermarter, waarvan het natuurlijke verspreidingsgebied in Zuidoost-Azië ligt, is het enige grotere zoogdier van de Oude Wereld dat een grijpstaart heeft. Hij is dan ook een boombewoner, net als de boommarter, maar een die zich veelal een beetje traag voortbeweegt. Als het moet kan hij echter plotseling versnellen, hoewel hij niet schijnt te springen. Hij slaapt graag boven in bomen en als hij naar beneden gaat, doet hij dit - ook net als de boommarter - met de kop naar beneden. Al is de beermarter aangepast aan het leven in bomen, hij foeraageert net als de boommarter ook op de grond. Wat voedselkeuze betreft zijn er eveneens overeenkomsten met de boommarter: hij leeft van dierlijk voedsel, zoals kleine zoogdieren, vogels en insecten, en van bessen en ander fruit. Daarnaast worden echter suikerriet en maïs gegeten. Het gebit is dan ook meer dat van een omnivoor dan bij de boommarter het geval is: het voorste deel, met kleine snijtandjes, grote en scherpe hoektanden en een drietal echte knipkiezen, is nog zoals dat van de boommarter, maar daarachter volgen drie vrij kleine, afgeplatte kiesjes, die meer een maal-functie hebben.

In zijn oorspronkelijke leefgebied is de beermarter vrij zeldzaam. Het dier is echter in gevangenschap vrij gemakkelijk te houden en kan zich daar goed voortplanten. Er is dan ook een internationaal fokprogramma voor de beermarter. Het lag voor de hand dat het geschoten dier uit dit fokprogramma afkomstig moest zijn. Dankzij de transponder die nog in het kadaver aanwezig was, kon dit worden bevestigd. Gewoon een ontsnapt dier en in dit geval geen marterhond. Niets bijzonders dus. Of toch...? Zo'n eerste kennismaking met een beermarter blijft je altijd bij, ook al was het maar op de snijtafel.

Verder lezen?

Broekhuizen, S. & G.J.D.M. Müskens, 1993. Meer wasbeershonden in Nederland. - *Zoogdier* 4(1): 36-37.

Haye, M. La, 2004. Wees kritisch op de wasbeershond. - *Zoogdier* 15(1): 6-8.

Kauhala, K., 1999. *Nyctereutes procyonoides* (Gray, 1834): 320-321. In: A.J. Mitchell-Jones *et al.* (red.). *The atlas of the European mammals*. T. & A.D. Poyser/Academic Press, London.

Mulder, J. & S. Broekhuizen, 1992. De wasbeershond komt. - *Zoogdier* 3(4): 34.

Vergoossen, W.G. & L. Backbier, 1993. Waarnemingen van de wasbeershond in Limburg. - *Natuur-historisch Maandblad* 82(2): 36-41.

Sim Broekhuizen

Alterra, Centrum Ecosystemen

Postbus 47

NL-6700 AA Wageningen

Relmuis in Bussum

Half februari 2004 kreeg ik een telefoontje dat er in Bussum een relmuis of zevenslaper, *Glis glis*, bij een huis was aangetroffen. De kat van de bewoners had het diertje thuisgebracht! De muis was vermagerd, maar mankeerde verder niets. Waarschijnlijk heeft de kat hem gevangen in de klimop, die tegen het huis groeit, want hij had daar de laatste weken namelijk een opvallende belangstelling voor. Mogelijk heeft de relmuis al enkele maanden in de klimop doorgebracht, maar hoe hij er terecht is gekomen is een raadsel. De woning staat in een sterk versteende wijk, vele honderden meters van het buitengebied.

Het verspreidingsgebied ligt ook ver van onze landsgrenzen: de noordgrens ligt in Zuid-Duitsland. De relmuis kan deze afstand onmogelijk op eigen kracht hebben overbrugd. De bewoners hebben zelf een bloemenzaak, maar hebben de laatste maanden geen plantmateriaal of andere spullen afkomstig uit het leefgebied van relmuizen geïmporteerd. Ook de dierenpeciaalzaak in dezelfde straat heeft nooit dergelijke dieren in de handel gehad. Een theoretische verklaring is, dat de bewoners bij een bezoek in Zwitserland (de ouders van mevrouw wonen daar) een illegale lifter hebben gehad. De relmuis moet dan enkele maanden in de klimop hebben overleefd.

Momenteel bivakkeert de relmuis in een plastic bak in de garage. Om aan te sterken wordt hij gevoerd met noten, appel en knaagdiervoer. Komende maanden wordt het diertje naar een beter leefgebied gebracht.

Peter van der Linden